

УДК 378.016:373.2/3.091.31

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-1-33>

Юлія БОНДАР,
orcid.org/0000-0003-4184-5424
доктор філософії (PhD),
асистент кафедри початкової освіти
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
(Вінниця, Україна) yuliya.bondar.94@gmail.com

ПРОБЛЕМА НАСТУПНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ І ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Стаття присвячена актуальній темі – наступності в професійній підготовці вихователів дошкільних навчальних закладів і вчителів початкової школи до використання проєктної технології. Зокрема, звернуто увагу на необхідність оволодіння майбутніми фахівцями знаннями про особливості організації освітнього процесу між суміжними ланками освіти – дошкільною та початковою. Метою наукової роботи є висвітлення особливостей реалізації принципу наступності в підготовці майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів і вчителів початкової школи до використання проєктної технології в освітньому процесі. Зокрема, з'ясовано сутність поняття «наступність у професійній підготовці вихователів закладу дошкільної освіти і вчителів початкової школи». Розкрито лексичне значення терміну «проєктна технологія». Проєктну технологію визначено як ефективний засіб соціалізації та розвитку творчості дитини. Особливу увагу звернуто на необхідність заохочення майбутніх фахівців до проєктної діяльності в університеті. Висвітлено сутність теоретичного, практичного, позааудиторного компонентів змісту підготовки майбутнього вихователя до використання проєктної технології. Запропоновано види проєктів, які найбільш доцільно застосовувати молодим фахівцям у дошкільному навчальному закладі та початковій школі. Зосереджено увагу на необхідності продовження розгортання проєктної діяльності в початковій школі для розвитку вмінь і навичок, сформованих в дошкільному закладі та формування новоутворень молодшого шкільного віку. Окреслено основні вимоги, яких необхідно дотримуватися майбутнім вихователям та вчителям початкової школи при підготовці та застосуванні проєктної технології в контексті наступності. Запропоновано орієнтовну тематику проєктів для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Визначено показники готовності майбутніх фахівців до використання проєктної технології. Результати досліджень свідчать, що підготовка вчителя до організації освітнього процесу на принципах наступності та перспективності сприятиме розвитку цілісної особистості на різних рівнях освіти.

Ключові слова: наступність, професійна підготовка, вихователь, учитель, початкова школа, дошкільний навчальний заклад, проєктна технологія.

Yuliya BONDAR,
orcid.org/0000-0003-4184-5424
Doctor of Philosophy (PhD),
Assistant at the Department of Elementary Education
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
(Vinnytsia, Ukraine) yuliya.bondar.94@gmail.com

THE PROBLEM OF CONTINUITY IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR THE USE OF PROJECT TECHNOLOGY

The article is devoted to a topical topic – continuity in the professional training of preschool teachers and primary school teachers for the use of project technology. In particular, attention was paid to the need for future specialists to acquire knowledge about the peculiarities of the organization of the educational process between adjacent links of education – preschool and elementary. The purpose of the scientific work is to highlight the peculiarities of the implementation of the principle of continuity in the preparation of future teachers of preschool educational institutions and primary school teachers for the use of project technology in the educational process. In particular, the essence of the concept of «succession in the professional training of preschool teachers and primary school teachers» was clarified. Project technology is defined as an effective means of socialization and development of a child's creativity. The lexical meaning of the term «project technology» is revealed. Special attention was paid to the need to encourage future specialists to project activities at the university. The essence of the theoretical, practical, non-auditory components of the content of the preparation of the future teacher for the use of project technology is highlighted. The types of projects that

are most expedient to apply to young professionals in preschool and primary school are proposed. Attention is focused on the need to continue deployment of project activities in primary school for the development of abilities and skills formed in preschool and the formation of new formations of primary school age. The main requirements that must be followed by future educators and primary school teachers when preparing and applying project technology in the context of continuity are outlined. Approximate topics of projects for children of preschool and primary school age are proposed. Indicators of the readiness of future specialists to use project technology have been determined. The results of research indicate that teacher preparation for the organization of the educational process based on the principles of continuity and perspective will contribute to the development of a holistic personality at various levels of education.

Key words: continuity, professional training, educator, teacher, primary school, preschool educational institution, project technology.

Постановка проблеми. Розвиток сучасного суспільства потребує цілісної, ґрунтовної системи фахової підготовки майбутніх вихователів та вчителів початкової школи, що базується на принципах наступності та перспективності. У додатку до листа МОН України «Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти» зазначається, що вчитель початкових класів має володіти широким спектром знань про програми, форми, методи, прийоми розвитку, навчання, виховання дітей старшого дошкільного віку, а вихователь старших груп, у свою чергу, має бути ознайомлений із освітніми програмами, формами організації освітнього процесу, інноваційними технологіями, методами навчання, що використовуються в початковій школі задля гармонійного, всебічного та поступального розвитку особистості дитини (Додаток до листа МОН України «Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти», 2018). З огляду на це, педагогічний заклад вищої освіти має здійснювати підготовку майбутніх фахівців, які будуть мати не лише цілісну систему знань з педагогіки, психології, володітимуть сучасними технологіями, методиками навчання, виховання, розвитку, а й зможуть допомогти дитині змінити соціальну позицію дошкільника на молодшого школяра, адаптуватися до нових умов, самореалізуватися та творчо самовиражатися. Саме проєкту технологію розглядаємо як ефективний засіб соціалізації, розвитку творчості, креативності, пізнавальної активності дитини, яку починати застосовувати необхідно вже в дошкільних навчальних закладах і послідовно впроваджувати в початковій школі. Враховуючи вищевикладене, постає необхідність у оволодінні майбутніми педагогами теоретико-методичними аспектами використання проєктної технології в контексті наступності дошкільної та початкової освіти.

Аналіз досліджень. Аналіз наукових джерел з досліджуваної проблеми свідчить, що вивченням питання наступності в професійній підготовці вихователів і вчителів початкової школи займа-

лися А. Богуш, Н. Гавриш, О. Коваленко, Л. Коломієць, Т. Поніманська, О. Проскура, О. Рейпольська, О. Савченко, Г. Тарасенко та інші науковці. Зокрема, А. Богуш у своїх працях розкриває проблему наступності у вихованні й навчанні дітей дошкільної і початкової ланок освіти. Н. Гавриш, О. Рейпольська висвітлюють питання готовності педагогів до забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в контексті завдань Нової української школи. Методичні аспекти підготовки майбутніх педагогів до реалізації наступності дошкільної і початкової освіти в своїх напрацюваннях порушує Г. Тарасенко. Особливості підготовки вчителя до забезпечення наступності навчання дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку досліджує Л. Коломієць. Проблема наступності і перспективи в роботі двох перших ланок освіти знайшла відображення в роботах О. Савченко.

Питання формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності стало об'єктом вивчення Л. Артемової, К. Крутій, І. Підласого та інших. Зокрема, теоретико-методичні основи використання проєктної технології в професійній підготовці майбутніх вихователів та вчителів висвітлено в наукових роботах Г. Бреславської, Н. Рогальської, О. Фунткової, О. Юрчука та інших дослідників.

Метою статті є висвітлення особливостей реалізації принципу наступності в підготовці майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів і вчителів початкової школи до використання проєктної технології в освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу. Наступність у професійній підготовці вихователів закладу дошкільної освіти і вчителів початкової школи, на нашу думку, є узгодженою, цілеспрямованою, структурованою системою оволодіння майбутніми фахівцями цілісними психолого-педагогічними знаннями закономірностей психічного та особистісного розвитку дитини дошкільного та молодшого шкільного віку та їх урахування під час вибору змісту, форм, технологій, методів, при переході від дошкільного навчального закладу до

початкової школи задля забезпечення послідовного, гармонійного розвитку, навчання та виховання дитини.

Варто зазначити, що вихователь має створити всі необхідні передумови для розгортання проєктної діяльності в дошкільному навчальному закладі, з орієнтуванням на забезпечення її успішної реалізації в початковій школі. К. Андросович зауважує, що вміння ефективно використовувати проєктну технологію в роботі з дітьми свідчить про високу майстерність та кваліфікацію вихователя, вчителя, їх продуктивну методику навчання та розвитку (Андросович, 2014: 24). Відповідно, важливе завдання покладається на вищий педагогічний навчальний заклад, який має забезпечити теоретичну та практичну готовність майбутніх вихователів та вчителів до ефективного використання проєктної технології в освітньому процесі.

На наше переконання, проєктна технологія є комплексом дослідницько-пошукових, творчих методів, прийомів та способів, спрямованих на самостійне здобуття та застосування знань у практичній діяльності, завдяки розв'язанню завдань проблемного характеру.

Погоджуємося з думкою О. Кошіль у тому, що майбутніх вихователів і вчителів необхідно заохочувати до проєктної діяльності в університеті, залучаючи до виконання творчих проєктів; розглядаючи теми, які стосуються теоретико-методичних основ використання проєктної технології в освітньому процесі закладу дошкільної освіти та початкової школи, зокрема, під час вивчення курсів: «Вступ до спеціальності», «Історія педагогіки», «Загальна педагогіка», «Інноваційні педагогічні технології», «Проєктна діяльність у навчальному закладі» з метою формування в майбутніх фахівців проєктних умінь і навичок; організовуючи досвідченими викладачами, студентами-практиками майстер-класів для передачі досвіду застосування проєктної технології; проводячи практичні та лабораторні заняття з використанням проєктного навчання, рольових ігор, тренінгів та педагогічних ситуацій з проєктування освітнього процесу; розширюючи тематику дослідницько-пошукових завдань під час проходження різних видів педагогічної практики (Кошіль, 2017: 87).

Зауважимо, що теоретичний компонент змісту підготовки майбутнього вихователя до використання проєктної технології передбачає засвоєння знань з наступних тем: «Теоретичні основи проблемного навчання», «Проєктна технологія: історія виникнення та сучасний стан», «Формулювання проблеми, вибір теми проєкту», «Класифікація проєктів у ДНЗ», «Роль вихователя в

проєктній діяльності», «Структура творчого проєкту», «Модель взаємодії вихователя і дітей у проєктній діяльності» тощо.

Практичний компонент передбачає оволодіння майбутніми вихователями вміннями застосовувати проєктну технологію, зокрема, методику організації проєктної діяльності дітей у ДНЗ, яка передбачає підготовку та проведення проєктних занять у ДНЗ, підготовку методичних та стимульних матеріалів до проєктної діяльності, організацію діяльності дітей на різних етапах проєкту (Ліннік, 2016: 9–10).

Використання проєктної технології в дошкільному навчальному закладі передбачає творчу співпрацю вихователя з дитиною під час розв'язання проблемних завдань. З огляду на це, майбутній вихователь, під час аудиторного компоненту змісту підготовки (практичних, лабораторних, семінарських занять), у вищому педагогічному навчальному закладі має навчитися не лише створювати проблемну ситуацію, а й викликати в дитини бажання знайти шляхи її вирішення в зоні найближчого розвитку, забезпечувати умови для постановки нових запитань, які б допомогли вирішити завдання та виготовити кінцевий творчий продукт в співпраці з дитиною. Завершуючи виконання проєкту, вихователь разом із дітьми обов'язково має здійснювати рефлексію, обговорюючи досягнення та недоліки, проведеної роботи (Андросович, 2014: 25).

Позааудиторний компонент передбачає проходження майбутніми вихователями практики в дошкільних навчальних закладах. Зокрема, під час практики в групах дітей середнього дошкільного віку, вони мають враховувати те, що проєктна діяльність може здійснюватися на наслідувально-виконавському рівні, тобто саме вихователі мають проявляти активність та ініціативність у виборі проблеми та пошуку шляхів її розв'язання, оскільки в дітей відсутній ще для цього необхідний життєвий досвід. Щоб викликати інтерес, необхідно надавати можливість для самовираження та активної діяльності, помічаючи та заохочуючи бажання дитини самостійно розв'язувати проблему. Майбутні вихователі, які проходять практику в групах дітей старшого дошкільного віку, мають надавати більше можливостей для прояву активності дитині, виконуючи роль організатора творчої навчально-дослідницької діяльності. Завдання вихователя полягає в допомозі вихованцям у реалізації їхніх ідей та розширенні завдань, цілей. Завдяки цьому, в дітей старшого дошкільного віку формуватимуться важливі вміння та навички, необхідні для успішного

навчання в початковій школі: бачити проблему, ставити мету, визначати завдання, шукати способи їх розв'язання, оцінювати результати діяльності, налагоджувати партнерські стосунки з однолітками, комунікувати, співпрацювати (Там само: 26–27).

Оскільки в дітей дошкільного віку провідною діяльністю є гра, то й проекти, які пропонуватимуть майбутні вихователі, мають бути пов'язані з ігровою діяльністю. Радимо застосовувати наступні види проєктів: рольово-ігрові, що передбачають розв'язання завдання через образи казкових персонажів, у ролі яких виступають діти; творчо-дослідницькі, які мають на меті вирішення проблеми та представлення кінцевого продукту в формі альбому, плакату, газети; творчі, що являють собою дослідження певної теми та представлення результатів у вигляді театралізованої вистави (Готові проєкти в дитячому садку – особливості, вимоги та приклади).

Зазначимо, що в початковій школі має продовжуватися залучення дітей до проєктної діяльності, якою вони займалися в дошкільному навчальному закладі. Саме початкова ланка має розвинути вміння і навички, сформовані в дошкільному закладі та сформувані новоутворення молодшого шкільного віку, в результаті застосування проєктної технології, зокрема, внутрішній план дій, довільність психічних процесів, уміння організувати діяльність, здатність до рефлексії та самооцінки (Завалій, 2020: 56–57).

Варто наголосити на обов'язковому врахуванні майбутніми вчителями початкової школи вікових та психологічних особливостей, під час проходження практики в школі з учнями перших класів, при організації проєктної діяльності. Зауважимо, що всі етапи проєктної діяльності мають бути чітко контрольованими вчителем, оскільки молодші школярі ще не мають достатніх теоретичних знань та практичних вміння в них ще недостатньо сформовані. З огляду на це, доцільно пропонувати молодшим школярам у першому класі здебільшого короткотривалі проєкти (Даніліна, 2016: 4). Особливу увагу в початковій школі варто приділити завершальному етапу проєктної діяльності – представленню результатів та захисту. Для цього необхідно розвивати вміння аналізувати та оцінювати власну діяльність (Мирошникова).

С. Шевцова зазначає, що використання проєктних технологій буде ефективним за умови якщо майбутній учитель початкової школи ставитиме за мету не лише засвоєння учнями сукупності знань, формування практичних умінь і навичок, а насамперед – продовження розвитку здатності

вирішувати життєві проблеми, яка й починає формуватися в дошкільному навчальному закладі. Науковиця наголошує на необхідності надання переваги міждисциплінарним проєктам для формування в молодших школярів цілісного уявлення про світ, умінь знаходити вихід у життєвих ситуаціях (Шевцова, 2010: 14–15). Пропонуючи проєктну діяльність в початковій школі, студент має розбивати процес на прості дії, зрозумілі учням, з відпрацюванням кожного етапу проєкту, постійно мотивувати пошукову активність, пропонувати посилені завдання помірної складності (Мойсюк, Мішкулинець, 2019: 199).

Важливе значення для нашого дослідження мають вимоги, яких потрібно дотримуватися майбутнім вихователям і вчителям початкової школи при підготовці та застосуванні проєктної технології в освітньому процесі в контексті наступності. Зокрема, майбутні вихователі мають враховувати такі методичні аспекти:

- організацію роботи необхідно продумувати таким чином, щоб у дитини виникло внутрішнє бажання займатися діяльністю, виявляти ініціативу;
- проблема має становити інтерес для всіх учасників проєкту;
- надавати можливість дитині самостійно виконувати роботу, підтримувати її прагнення до самовираження;
- залучати до участі в проєктах сім'ї вихованців, налагоджувати тісну співпрацю закладу дошкільної освіти з родинами дітей;
- допомогати в пошуку необхідної літератури, матеріалів для виконання завдань проєкту;
- обов'язково відзначати щонайменші досягнення кожної дитини;
- розвивати під час проєктної діяльності в дітей дошкільного віку уяву, фантазію, творчість;
- враховувати вікові, індивідуальні особливості, зону найближчого розвитку;
- впроваджувати прості інтерактивні методи («Мозковий штурм», «Незакінчене речення», «Мікрофон», «Асоціативний куц» тощо) з метою налагодження взаємодії та співпраці дітей один з одним та з вихователем (Коряк, 2020: 103–104).

У роботі з учнями перших класів майбутнім учителям рекомендуємо:

- обирати разом із молодшими школярами проблему, яка відповідає їх інтересам, уподобанням, досвіду;
- допомагати дітям усвідомити практичну, пізнавальну, теоретичну значущість отриманих результатів;
- залучати учнів до парної, а поступово – до групової діяльності;

– використовувати складніші інтерактивні методи («Акваріум», «Займи позицію», «Карусель» тощо);

– продумувати структуру проєкту із зазначенням поетапних результатів;

– використовувати комплекс дослідницько-пошукових, творчих методів для визначення проблеми, конкретизації завдань, пошуку шляхів їх розв’язання, оформлення кінцевих результатів, аналізу отриманих даних, підбиття підсумків, висновків (Половко, Корнят, 2021: 143).

Зазначимо, що майбутні вихователі мають обов’язково зважати на інтереси дітей. Зокрема, тематика проєктів має бути цікавою для здійснення спільної пошуково-дослідницької діяльності дітей з вихователем і батьками, наприклад: «Моя родина», «Улюблені тварини», «Загадкові комахи», «Цікава математика», «Краса пір року», «Здорова їжа», «Природа – мій дім» (Дослідницькі роботи та творчі проєкти учнів України). Майбутні вчителі мають ускладнювати теми проєктів у початковій школі задля розширення та поглиблення знань з різних навчальних дисциплін. Зокрема, молодшим школярам можна пропонувати проєкти з української мови та літературного читання на наступні теми: «Україна – моя Батьківщина», «Національні символи України», «За що подякувати Букваріку». Темі проєктів з математики можуть бути такими: «Цікаве число нуль», «Геометрія – навколо нас», «З історії гривні».

З інтегрованого курсу «Я досліджую світ: природнича освітня галузь» викликать зацікавлення проєкти на теми: «Дніпро – найбільша річка України», «Із чого виготовляють папір?», «Як потрібно доглядати за домашніми улюбленцями?» (Даніліна, 2016: 3).

Показниками готовності майбутніх фахівців до використання проєктної технології є повнота, гнучкість, глибина, системність знань про організацію проєктної діяльності в дошкільному закладі та продовження її впровадження в початковій школі.

Висновки. Отже, майбутнім педагогам важливо, під час навчання у вищому навчальному закладі, усвідомити необхідність організації освітнього процесу на принципах наступності та перспективності задля здійснення розвитку цілісної особистості на різних рівнях освіти, що забезпечуватиметься інноваційною теоретико-методичною підготовкою під час практико-орієнтованих занять в університеті. Використання проєктної технології, яку вважаємо перспективною для формування творчої особистості, має опиратися на досягнення попереднього етапу розвитку та ґрунтуватися на врахуванні вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Перспективні подальші наукові дослідження стосуватимуться розвитку креативності майбутніх учителів початкової школи засобами проєктної технології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросович К. Проєктна діяльність у сучасному дошкільному навчальному закладі. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2014. Вип. 1. С. 23–30.
2. Готові проєкти в дитячому садку – особливості, вимоги та приклади. *Центральний Український Вісник* : веб-сайт. URL: <https://government.com.ua/navchannia/gotovi-proekti-v-dityachomu-sadku-osoblivosti-vimogi-ta-prikladi.html> (дата звернення: 17.01.2023).
3. Даніліна І. В. Навчальні проєкти в початковій школі. 1 клас. Харків : Вид. група «Основа», 2016. 160 с.
4. Дослідницькі роботи та творчі проєкти учнів України. URL: <https://obuchonok.com.ua/doshkilnyata> (дата звернення: 18.01.2023).
5. Завалій Н. А. Забезпечення наступності між школою і дошкільною освітою – умова успішного навчання у школі. *Дитинство XXI століття: інноваційна освіта* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Кременчук, 9 жовт. 2020 р. Кременчук : Методичний кабінет, 2020. С. 55–60.
6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти : Додаток до листа МОН України від 19 квіт. 2018 р. № 1/9-249. URL: <https://drive.google.com/file/d/16kJu4fj7BwA5PNIVsU4I64fcF0PpB1AS/view> (дата звернення: 17.01.2023).
7. Коряк Н. І. Особливості проєктної діяльності дошкільників. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі*. 2020. Вип. 4. С. 101–105.
8. Кошіль О. Особливості підготовки майбутніх вихователів до педагогічного проєктування. *Управління якістю в освіті та промисловості: досвід, проблеми, перспективи* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 11–12 трав. 2017 р. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. С. 86–87.
9. Ліннік О. О. Проєктна діяльність у навчальному закладі : робоча навчальна програма для студентів спеціальності 012 дошкільна освіта II освітнього рівня (магістерського). Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 20 с.
10. Мірошникова А. С. Проєктна діяльність учнів у початковій школі. *На Урок* : веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/proektna-diyalnist-uchniv-u-pochatkoviy-shkoli-224906.html> (дата звернення: 18.01.2023).
11. Мойсюк Д. В., Мішкулинець О. О. Використання методу проєктів в сучасній початковій школі. *Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторах* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачево, 07 листоп. 2019 р. Мукачево : МДУ, 2019. С. 198–200.

12. Половко Н., Корнят В. Використання проектної технології у початковій школі. *Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи*. 2021. С. 142–144.
13. Шевцова С. М. Становлення методологічної культури вчителя на основі проектної діяльності : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10. Київ, 2010. 21 с.

REFERENCES

1. Androsovykh K. Proektna diialnist u suchasnomu doshkilnomu navchalnomu zakladi [Project activity in a modern preschool educational institution]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*, 2014, Vyp. 1, pp. 23–30 [in Ukrainian].
2. Hotovi proekty v dytiachomu sadku – osoblyvosti, vymohy ta pryklady [Ready-made projects in kindergarten – features, requirements and examples]. *Tsentralnyi Ukrainskyi Visnyk : veb-sait*. URL: <https://government.com.ua/navchannia/gotovi-proekty-v-dityachomu-sadku-osoblyvosti-vimogi-ta-priklady.html> [in Ukrainian].
3. Danilina I. V. Navchalni proekty v pochatkovii shkoli [Educational projects in primary school]. 1 klas. Kharkiv : Vyd. hrupa «Osnova», 2016. 160 p. [in Ukrainian].
4. Doslidnytski roboty ta tvorchi proekty uchniv Ukrainy [Research works and creative projects of students of Ukraine.]. URL: <https://obuchonok.com.ua/doshkilnyata> [in Ukrainian].
5. Zavalii N. A. Zabezpechennia nastupnosti mizh shkoloiu i doshkilnoiu osvitoiu – umova uspishnoho navchannia u shkoli. *Dytynstvo XXI stolittia: innovatsiina osvita [Ensuring continuity between school and preschool education is a condition for successful schooling. Childhood of the 21st century: innovative education]* : materialy III Vseukr. nauk.-prakt. konf., m. Kremenchuk, 9 zhovt. 2020 r. Kremenchuk : Metodychnyi kabinet, 2020. pp. 55–60 [in Ukrainian].
6. Instruktyvno-metodychni rekomendatsii shchodo zabezpechennia nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoї osvity [Instructional and methodical recommendations for ensuring the continuity of preschool and primary education] : Dodatok do lysta MON Ukrainy vid 19 kvit. 2018 r. № 1/9-249. URL: <https://drive.google.com/file/d/16kJu4fj7BwA5PNIVsU4l64fcF0PpB1AS/view> [in Ukrainian].
7. Koriak N. I. Osoblyvosti proektnoi diialnosti doshkilnykiv [Peculiarities of project activities of preschoolers]. *Doshkilna osvita u suchasnomu sotsiokulturnomu prostori*, 2020, Vyp. 4, pp. 101–105 [in Ukrainian].
8. Koshil O. Osoblyvosti pidhotovky maibutnikh vykhovateliv do pedahohichnoho proektuvannia [Peculiarities of training future educators for pedagogical design]. *Upravlinnia yakistiu v osviti ta promyslovosti: dosvid, problemy, perspektyvy : materialy III mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Lviv, 11–12 trav. 2017 r.* Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2017. pp. 86–87 [in Ukrainian].
9. Linnik O. O. Proektna diialnist u navchalnomu zakladi [Project activity in an educational institution] : robocha navchalna prohrama dlia studentiv spetsialnosti 012 doshkilna osvita II osvitnoho rivnia (mahisterskoho). *Kyivskyi universytet imeni Borysa Hrinchenka*, 2016. 20 p. [in Ukrainian].
10. Myroshnykova A. S. Proektna diialnist uchniv u pochatkovii shkoli [Project activities of students in primary school]. *Na Urok : veb-sait*. URL: <https://naurok.com.ua/proektna-diyalnist-uchniv-u-pochatkoviy-shkoli-224906.html> [in Ukrainian].
11. Moisiuk D. V., Mishkulynets O. O. Vykorystannia metodu proektiv v suchasni pochatkovii shkoli [Using the project method in a modern elementary school]. *Aktualni problemy navchannia i vykhovannia v umovakh intehratsiinykh protsesiv v osvitnomu ta naukovomu prostorakh : materialy II Vseukr. nauk.-prakt. konf., m. Mukachevo, 07 lystop. 2019 r.* Mukachevo : MDU, 2019. pp. 198–200 [in Ukrainian].
12. Polovko N., Korniat V. Vykorystannia proektnoi tekhnolohii u pochatkovii shkoli [Use of design technology in primary school]. *Rozvytok osobystosti molodshoho shkoliara: suchasni realii ta perspektyvy*, 2021, pp. 142–144 [in Ukrainian].
13. Shevtsova S. M. Stanovlennia metodolohichnoi kultury vchytelia na osnovi proektnoi diialnosti [Formation of teacher's methodological culture on the basis of project activity] : avtoref. dys. ... kand. filoz. nauk : 09.00.10. Kyiv, 2010. 21 p. [in Ukrainian].